

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайнцагаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dundgovi@audit.gov.mn

**ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ДЭРЭН
СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
Л.АМАРТҮВШИН ТАНАА**

2024-03-25 № 114

танай _____ -ны № _____ -т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-т заасны дагуу Дундговь аймгийн Дэрэн сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Дундговь аймгийн Дэрэн сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

1. Дэрэн сумын Засаг даргын Тамгын газар нь 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар эд хөрөнгийн хагас жилийн тооллого хийгээгүй, жилийн эцсийн тооллогыг чанаргүй хийсэн, тооллогын явцад хяналт тавиагүй, санхүүгийн тайлан дахь үндсэн хөрөнгийн дүн 6.2 сая төгрөгөөр, бараа материалын дүн 3.8 сая төгрөгөөр тооллогын бүртгэлээс зөрүүтэй, тооцоог бодож, баталгаажуулаагүй, мөн 2023 онд байгууллагын албан хэрэгцээнд ашиглаж байгаа 3 авто машинд зарцуулсан шатахууныг хяналтгүй зарцуулж, зарцуулалтын тооцоог бодож баталгаажуулаагүй байна.

2. Орон тоо, цалингийн сан батлагдаагүй албан тушаалд ажилтан авч ажиллуулсан, урамшуулалт цалин илүү тооцож олгосон

3. Хоршоо хөгжүүлэх сангаас 2023 онд 15.0 сая төгрөгийн зээл авсан зээлдэгч О.Нанжид /Үсчин гоо сайхан/, Б.Дожсамбуу /Хоёрдогч түүхий эд/ нарын зээлийн ашиглалт хангалтгүй, төсөлд дурдагдсан чиглэлээр огт үйл ажиллагаа явуулаагүй, тоног төхөөрөмжийг худалдан авсан эсэх нь тодорхой бус байгаа нь зээлийг зориулалт бусаар зарцуулж санд хохирол учруулсан байх эрсдэлтэй.

4. ИТХ-ын нарийн бичгийн даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгчид 0.8 сая төгрөгийн орон нутгийн нэмэгдлийг үндсэн байгууллагатай нь давхардуулж тооцон олгосон.

5. Мал хамгаалах сангийн тайланд дахь байгууллага хувь хүмүүсээс авах 18.1 сая төгрөгийн авлагыг өр, авлагыг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, барагдуулах арга хэмжээ аваагүй.

Дээрх зөрчлүүд нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3, 13 дугаар зүйлийн 13.1. дэх заалт, Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын 2019 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн 390 дүгээр тушаалын 1-р хавсралт, Хоршооны тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1.9, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2021 оны А/361 дугаар тушаалаар батлагдсан “Хоршоог хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам”-ын 3.4, 3.4.2, 3.4.3-дахь заалт, Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1, 16.5.2 дахь заалт, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5, 20.2.6-дахь заалтуудтай нийцэхгүй, нийцсэн байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Залруулагдаагүй алдаа нь урьдчилан тооцоолсон материаллаг байдлын түвшнээс 3.8 дахин их, үндсэн хөрөнгө, бараа материалын дүн тооллогын бүртгэлээс зөрүүтэй, тооцоог бодож, баталгаажуулаагүй, шатахууны зардлыг хяналтгүй зарцуулж, зарцуулалтын тооцоог бодож баталгаажуулаагүй, бусад үндсэн хөрөнгийн зардлаас санхүүжүүлсэн 43.7 сая төгрөгийн өртөгтэй “Соёлын төвийн засвар”-ын ажлын худалдан авах ажиллагааг хууль, журмын дагуу зохион байгуулаагүй, шууд худалдан авалт хийсэн зэрэг зөрчил нь шинж чанар агуулгын хувьд материаллаг, оршин байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, эрх үүрэг батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Санхүүгийн тайлангийн тухай хэрэглэгчдийн анхаарал хандуулах, ач холбогдолтой зүйлийн талаар тодруулахад тайлант онд Дундговь аймгийн Дэрэн сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 122.7 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг хүлээн авч, 22.1 сая төгрөгийн хөрөнгийг данснаас хассан байна. Уг үйл явцыг санхүүгийн тайланд толилуулсан бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй асуудал гараагүй болно.

Тус байгууллагын чиг үүрэг нь өөрчлөгдөж татан буугдах, нэгдэх асуудал гараагүй бөгөөд үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулахтай холбоотой тодорхой бус байдал үүсээгүй.

Аудитын гол асуудал

Дундговь аймгийн Өндөршил сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд сумын 2023 оны татварын орлогын төлөвлөгөө нийт дүнгээрээ 2.2 хувиар буюу 8.9 сая төгрөгөөр, орлогын төрлөөрөө 9 нэр төрлийн орлого 49.5 сая төгрөгөөр тасарсан, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй зөрчил нь тайлант үеийн өндөр үнэлэгдсэн эрдэлтэй асуудал байлаа.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй зохистой гэж үзлээ.

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 23 зорилт, 125 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээс 113 арга хэмжээг хэрэгжүүлж, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний үнэлгээгээр 89.3 хувийн гүйцэтгэлтэй тайлагнасан байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Р.МӨНХТОГТОХ